

Olvasás-népszerűsítés a művek dramatizálása szempontjából

Olvass többet! határtalanul-magyarul
jubileumi konferencia

Molnár János
Kőrösi Csoma Sándor Diákszínpad, Kovászna

A rossz tanuló felel

Latinovits a Tanár úr kéremet mondja, A rossz tanuló felelt. Zseniális írás. Ez a rossz tanuló, aki semmit nem ért az egészből, nyilván apám volt. Hiszen ezt ábrázolja belülről, megrendülve – Steinmannt, a jó tanulót pedig úgy, ahogy a többiek látják. S milyen különös. Apám nem tudta, mennyi $(a+b)^2$, meg ilyesmiket. De tudott valami sokkal lényegesebbet: milyen az, kitaláltnak lenni – át tudta ezt élni, a világ minden kitaláltságát. Vajon mi lett Steinmannból? Hivatalnok egy bankban, vagy kereskedő, született néhány gyereke, és ha megélte, akkor '44-ben elvitték Ukrajnába vagy Auschwitzba. Az a rossz tanuló pedig üdvözült – az írásaiban.

Karinthy Ferenc: Napló

Mi is a dramatizálás?

Lélektanilag:

Erőszak utánzása; feldolgozatlan lelki gondot, szenvedést okozó régi esemény egyik szereplőjének (nem tudatos) utánzása a jelen helyzet kezelésére (általában a bántalmazó erőszakos cselekvésének megismétlésével).

vagy:

Régi helyzet előadása; egy múltbeli gondot, problémát jelentő helyzet újra lejátszása, megjelenítése.

*A terápián a csoport tagjai különféle helyzetek **dramatizálását** végzik egy csoportvezető irányítása alatt. Amikor az egyik nőnek a férjével megtörtént veszekedése került **dramatizálásra**, akkor sírva is fakadt.*

Irodalmilag:

Párbeszédes **színpadi művé átdolgozás**, amikor egy író egy korábbi más műfajú irodalmi alkotást átalakít, vagy ilyen alkotás ötlete alapján alkot egy színpadi művet.

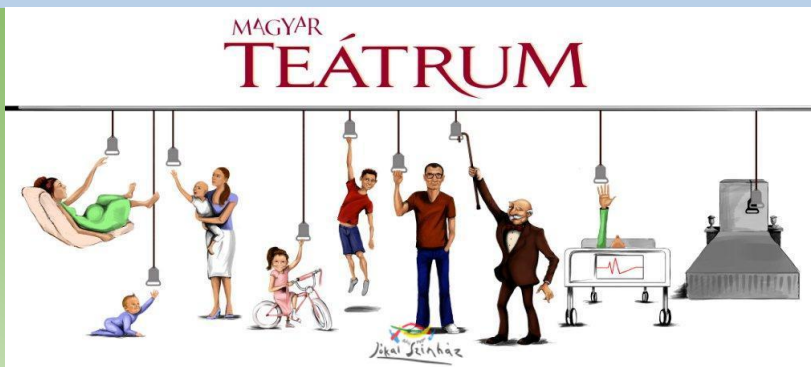
*Az író maga végezte híres regénye **dramatizálását** színpadi művé. A drámaíró az ismert történelmi regény **dramatizálását** készíti el.*

CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK

Még egy komédia-sorozatban is komolyabban veszik, mint a magyar parlamentben...

www.dramatizalo.com

Eredeti szöveg

Nem, mára nem lehetett számítani, igazán. Hiszen számított rá, persze hogy számított, sőt múlt éjjel álmodott is ilyesfélét: de álmában magyarból hívták ki, igaz, hogy úgy volt, mintha a magyart is a Fröhlich tanítaná. Álmában elintézte az egész kérdést, a párhuzamos vonalakról felelt, egyfelesre.

Mikor kimondják a nevét, nem hisz a füleinek, körülnéz: hátha csoda történik, hátha csak agyrém, nyomasztó lidércnyomás volt, hogy ez az ő neve, és most felébred ebből az álomból. Aztán egy csomó füzetet felkap a padról. Míg végigmegy a kis utcán, a padsorok közt, ezt gondolja: "Ápluszbészerámínuszbé egyenlő ánégyzetmínuszbénégyzet." Ezt fogja kérdezni. Biztosan ezt fogja kérdezni. "Ha nem ezt kérdezi, átmegyek különbözeti vizsgával a polgáriba, és katonai pályára lépek."

Közben megbotlik, és elejti a füzeteket. Míg a földön szedeget, háta mögött felzúg az obligát nevetés, amit ezúttal senki se tilt be: a rossz tanuló törvényen kívül áll, rajta lehet nevetni.

A tanár leül, és maga elé teszi a noteszt. Ránéz. A rossz tanuló görcsösen mondogatja magában: "ápluszbészer..." veszi a krétát. A tanár ránéz.

- Készült? - mondja a tanár.

- Készültem.

Ó igen, hogyne készült volna. A halálraítélt is elkészül: felveszi az utolsó kenetet, és lenyíratja a haját.

- Hát akkor írja.

A rossz tanuló a tábla felé fordul.

-
bénégyzetmínuszpluszmínusznégyszetgyökbémínusznégycészerkétá. És a rossz tanuló engedelmesen írni kezdi és mondja utána a számokat. Írja, írja, mint Ágnes asszony, tudja, miről van szó, látja a tételt "éppen úgy, mint akkor éjjel", mikor elaludt mellette, és fogalma se volt róla, mit jelent az egész. Igen, ez az, homályosan sejti, valami másodfokú egyenlet - de hogy mi lesz ebből.

Dramatizált szöveg

Osztály-életkép: mindenki mást csinál, Megmerevednek

Narrátor: Nem, mára nem lehetett számítani, igazán. Hiszen számított rá, persze hogy számított, sőt múlt éjjel álmodott is ilyesfélét: de álmában magyarból hívták ki, igaz, hogy úgy volt, mintha a magyart is a Fröhlich tanítaná. Álmában elintézte az egész kérdést, a párhuzamos vonalakról felelt, egyfelesre.

Becsengetnek, megelevenednek, felállnak. Bejön a tanár, leülnek, lapozgatja a naplót, végül kiinti a rossz tanulót.

1. **diák:** Mikor kimondják a nevét,

2. **diák:** nem hisz a füleinek,

3. **diák:** körülnéz: hátha csoda történik,

4. **diák:** hátha csak agyrém,

2. **diák:** nyomasztó lidércnyomás volt,

1. **diák:** hogy ez az ő neve,

2. **diák:** és most felébred ebből az álomból.

Narrátor: Aztán egy csomó füzetet felkap a padról. Míg végigmegy a kis utcán, a padsorok közt, ezt gondolja:

Rossz tanuló: "Ápluszbészerámínuszbé egyenlő ánégyzetmínuszbénégyzet." Ezt fogja kérdezni. Biztosan ezt fogja kérdezni. "Ha nem ezt kérdezi, átmegyek különbözeti vizsgával a polgáriba, és katonai pályára lépek."

Narrátor: Közben megbotlik, és elejti a füzeteket. Míg a földön szedeget, háta mögött felzúg az obligát nevetés, amit ezúttal senki se tilt be:

Rossz tanuló: a rossz tanuló törvényen kívül áll, rajta lehet nevetni.

A tanár leül, és maga elé teszi a noteszt. Ránéz. A rossz tanuló görcsösen mondogatja magában: „ápluszbészer...” veszi a krétát. A tanár ránéz.

Főhlich: - Készült? - mondja a tanár.

Rossz tanuló: - Készültem.

1. **diák:** Ó igen, hogyne készült volna.

2. **diák:** A halálraítélt is elkészül:

3. **diák:** felveszi az utolsó kenetet,

7. **diák:** és lenyíratja a haját.

Főhlich: - Hát akkor írja.

A rossz tanuló a tábla felé fordul.

Rossz tanuló: - bénégyzetmínuszpluszmínusznégyszetgyökbémínusznégycészerkétá.

Narrátor: És a rossz tanuló engedelmesen írni kezdi és mondja utána a számokat. Írja, írja, mint Ágnes asszony, tudja, miről van szó, látja a tételt "éppen úgy, mint akkor éjjel", mikor elaludt mellette, és fogalma se volt róla, mit jelent az egész. Igen, ez az, homályosan sejti, valami másodfokú egyenlet - de hogy mi lesz ebből.

Eredeti szöveg

Szép lassan és kaligrafikusan ír. A négyesnek a szárát vastagítja - a vonalból, ami törtet jelent, gondosan letörül egy darabot, ehhez külön elmegy az ablakig a spongyáért. Időt nyer ezzel. Hátha csöngetnek addig. Vagy valami lesz. Úgyse sokáig szerepel ő itten a dobogón. Ezt még felírja, az egyenlőségjelet is szép lassan felrakja - igen, ezt még úgy csinálja, mint más, felsőbb lények, mint egy jó tanuló. Felírja még "á²". A katonaiskolában nagyon korán kell felkelni, villan át az agyán, hirtelen. De aztán hadnagy lesz az ember. Esetleg kimegy Fiuméba. Közben szép lassan ír - még mindig nem írta le. Hozzá nem értő ember, aki ezt a jelenetet figyel, azt hiszi, valami jó tanuló felel. De a szakértő tudja már, mit jelent az, mikor valaki ilyen határtalan gonddal rajzolja a kettes farkincáját. Halálos csend körös-körül. A tanár nem mozdul. Most beszélni kell.

- A másodfokú egyenlet... - kezdi értelmesen és összehúzott szemmel, és mélységes figyelemmel nézi a táblát.

- A másodfokú egyenlet... - ismétli olyan ember modorában, aki nem azért ismétli a szót, mintha nem tudná, mit akar mondani, hanem inkább azért, mert rengeteg mondanivalója közül a leghelyesebbet, a legfrappánsabbat, a legtokéletesebbet válogatja és mérlegeli. De a tanár, ó, a tanár már tudja, mit jelent ez.

- Készült? - mondja keményen és szárazon.

- Tanár úr kérem, én készültem.

Ezt bezzeg villámgyorsan mondja: véres dac, lázadó kétségbeesés remeg a hangjában.

Tanár (széles gesztussal): - Hát akkor halljuk.

A rossz tanuló nagy lélegzetet vesz.

- A másodfokú egyenlet az elsőfokú egyenletből származik oly módon, hogy az egész egyenletet megszorozzuk...

És most beszél. Valamit beszél. A második mondatnál arra számított, hogy félbeszakítják - lopva néz a tanár felé. De az mozdulatlan arccal néz, se azt nem mondja, hogy jó, se azt, hogy rossz. Nem szól. Pedig a rossz tanuló nagyon jól tudja, hogy nem lehet az jó, amit ő beszél. Hát akkor miért nem szól a tanár? Ez rettenetes. A hangja reszketni kezd. Egyszerre látja, hogy a tanár felemeli a noteszt. Erre elsápad, és szédítő gyorsasággal kezdi:

Dramatizált szöveg

1. diák: Szép lassan és kaligrafikusan ír.

2. diák: A négyesnek a szárát vastagítja - a vonalból, ami törtet jelent,

3. diák: gondosan letörül egy darabot,

4. diák: ehhez külön elmegy az ablakig a spongyáért.

5. diák: Időt nyer ezzel. Hátha csöngetnek addig.

6. diák: Vagy valami lesz.

7. diák: Úgyse sokáig szerepel ő itten a dobogón.

1. diák: Ezt még felírja, az egyenlőségjelet is szép lassan felrakja

2. diák: - igen, ezt még úgy csinálja, mint más, felsőbb lények,

3. diák: mint egy jó tanuló.

Narrátor: Felírja még "á²". A katonaiskolában nagyon korán kell felkelni, villan át az agyán, hirtelen. De aztán hadnagy lesz az ember. Esetleg kimegy Fiuméba.

7. diák: Közben szép lassan ír - még mindig nem írta le.

1. diák: Hozzá nem értő ember, aki ezt a jelenetet figyel, azt hiszi, valami jó tanuló felel.

5. diák: De a szakértő tudja már, mit jelent az, mikor valaki ilyen határtalan gonddal rajzolja a kettes farkincáját.

Halálos csend körös-körül. A tanár nem mozdul.

Rossz tanuló: - A másodfokú egyenlet... *mélységes figyelemmel nézi a táblát.*

- A másodfokú egyenlet...

Narrátor: - ismétli olyan ember modorában, aki nem azért ismétli a szót, mintha nem tudná, mit akar mondani, hanem inkább azért, mert rengeteg mondanivalója közül a leghelyesebbet, a legfrappánsabbat, a legtokéletesebbet válogatja és mérlegeli.

1. diák: De a tanár, ó, a tanár már tudja, mit jelent ez.

Fröchlích: - Készült?

Rossz tanuló: - Tanár úr kérem, én készültem.

1. diák: Ezt bezzeg villámgyorsan mondja:

7. diák: véres dac, lázadó kétségbeesés remeg a hangjában.

Fröchlích tanár (széles gesztussal): - Hát akkor halljuk.

Rossz tanuló: - A másodfokú egyenlet az elsőfokú egyenletből származik oly módon, hogy az egész egyenletet megszorozzuk...

Narrátor: És most beszél. Valamit beszél. A második mondatnál arra számított, hogy félbeszakítják - lopva néz a tanár felé. De az mozdulatlan arccal néz, se azt nem mondja, hogy jó, se azt, hogy rossz. Nem szól. Pedig a rossz tanuló nagyon jól tudja, hogy nem lehet az jó, amit ő beszél. Hát akkor miért nem szól a tanár? Ez rettenetes. A hangja reszketni kezd. Egyszerre látja, hogy a tanár felemeli a noteszt. Erre elsápad, és szédítő gyorsasággal kezdi:

Eredeti szöveg

- A másodfokú egyenlet úgy származik az elsőből, hogy végig... Tanár úr kérem, én készültem.

- Polgár Ernő - mondja hangosan a tanár.

Mi ez?

Már egy másikat hívtak ki? Ővele végeztek? Mi ez? Álmodik?

- A másodfokú egyenlet... - kezdi újra, fenyegetően.

Polgár Ernő fürgén kijön, és a tábla másik végén már veszi a másik krétát.

- A másodfokú... Tanár úr kérem, én készültem.

Senki sem felel. És most ott áll, egyedül a tömegben, mint egy szigeten.

De még nem megy helyre. Neki nem mondták, hogy menjen helyre -

odvas és züllött, kítaszított szívvel áll ott -, neki nem mondták, nem

mondták. Ő még felel. Most végigmenjen, újra, a padsorok közt? Nem,

inkább áll, hülyén: keze dadogva babrál a táblán, a félbemaradt egyenlet

roncsai közt, mint a lezuhant pilóta, a motor megpattant hengerei

fölött. A másik fiú közben már felel is. Valami párhuzamos vonalakról

beszél - ez is olyan idegen és furcsa... mint minden... amivel itt évek óta

foglalkoznak körülötte... foglalkoznak vidáman és ruganyosan és

hangosan... és amiből ő soha nem fogott fel semmit... néhány mondatot

jegyzett meg eddig, s azokon úszott...

És így áll most, még áll, reménykedik, udvariasan figyel, amit a másik

beszél... néha helyeslően bólint, legalább ezzel jelzi, hogy ő készült, ő

tud... néha bátortalanul meg is szólal, abban az illúzióban ringatja

magát, hogy `őt` kérdezték, de csak halkan, hogy ne küldjék helyre...

aztán szerényen elhallgat és figyel... előrehajol, részt vesz a felelésben,

odaadja a krétát, buzgólkodik a felelő körül, még sűg is neki, hangosan,

nem azért, hogy segítsen, de hogy a tanár lássa, hogy ő sűg, tehát ő

tud... Egyszóval: nem adja meg magát.

Egyszer aztán minden ereje elhagyja, elhallgat, és még egyszer a

katonaiskolára gondol. Elboruló elméjében, mint távoli szavak, verődnek

vissza a zajok... a kréta ropogása... elfolynak az arcok, és egy pillanatra

világosan látja a végtelent, amelyről e percben jelentette ki a felelő,

hogy ott a párhuzamos vonalak találkoznak. Látja a végtelent... nagy,

kék valami.. oldalt egy kis házikó is van, amire fölül fel van írva: "Bejárat

a negyedik végtelenbe." A házban fogasok vannak, ahol a párhuzamos

vonalak leteszik a kalapjukat, aztán átmennek a szobába, leülnek a

padba, és örömmel üdvözlnek egymást... a párhuzamos vonalak, igen... a

végtelen, a megértés, a jóság és emberszeretet osztályában, ahová ő

soha eljutni nem fog... ama "felsőbb osztály", melybe "elégtelen

eredmény miatt fel nem léphet" soha.

Dramatizált szöveg

Rossz tanuló: - A másodfokú egyenlet úgy származik az elsőből, hogy végig... Tanár úr kérem, én készültem.

Fröchlích: - Polgár Ernő - mondja hangosan a tanár.

2. diák: Mi ez?

3. diák: Már egy másikat hívtak ki?

4. diák: Ővele végeztek?

Rossz tanuló: - A másodfokú egyenlet... – *(kezdi újra, fenyegetően.*

Polgár Ernő fürgén kijön, és a tábla másik végén már veszi a másik krétát.)

Rossz tanuló: - A másodfokú... Tanár úr kérem, én készültem.

Narrátor: Senki sem felel. És most ott áll, egyedül a tömegben, mint egy szigeten. De még nem megy helyre. Neki nem mondták, hogy menjen helyre - odvas és züllött, kítaszított szívvel áll ott -, neki nem mondták, nem mondták. Ő még felel. Most végigmenjen, újra, a padsorok közt? Nem, inkább áll, hülyén: keze dadogva babrál a táblán, a félbemaradt egyenlet roncsai közt.

2. diák: És így áll most, még áll, reménykedik, udvariasan figyel, amit a másik beszél...

3. diák: néha helyeslően bólint, legalább ezzel jelzi, hogy ő készült, ő tud...

4. diák: néha bátortalanul meg is szólal, abban az illúzióban ringatja magát,

5. diák: hogy *őt* kérdezték, de csak halkan, hogy ne küldjék helyre...

6. diák: aztán szerényen elhallgat és figyel...

7. diák: előrehajol, részt vesz a felelésben, odaadja a krétát, buzgólkodik a felelő körül,

2. diák: még sűg is neki, hangosan, nem azért, hogy segítsen,

3. diák: de hogy a tanár lássa, hogy ő sűg, tehát ő tud...

4. diák: Egyszóval: nem adja meg magát.

Narrátor: Egyszer aztán minden ereje elhagyja, elhallgat, és még egyszer a katonaiskolára gondol.

Elboruló elméjében, mint távoli szavak, verődnek vissza a zajok... a kréta ropogása... elfolynak az arcok, és egy pillanatra világosan látja a végtelent, amelyről e percben jelentette ki a felelő, hogy ott a párhuzamos vonalak találkoznak. Látja a végtelent... nagy, kék valami... oldalt egy kis házikó is van, amire fölül fel van írva: "Bejárat a negyedik végtelenbe." A házban fogasok vannak, ahol a párhuzamos vonalak leteszik a kalapjukat, aztán átmennek a szobába, leülnek a padba, és örömmel üdvözlnek egymást... a párhuzamos vonalak, igen... a végtelen, a megértés, a jóság és emberszeretet osztályában, ahová ő soha eljutni nem fog... ama "felsőbb osztály", melybe "elégtelen eredmény miatt fel nem léphet" soha.

Köszönöm a figyelmüket!

